

МОДЕЛЮВАННЯ МІРИ МІГРАЦІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ НАСЕЛЕННЯ

На сучасному етапі проблема міграційної політики є надзвичайно гострою для України. В умовах низького рівня заробітної плати та поширення безробіття, трудові міграції за кордон стають для багатьох верств економічно активного населення одним із небагатьох засобів підвищення рівня життя та уникнення бідності. Процес такої міграції носить стихійний характер і є мало вивченим. Те, що туристичні візи — лише спосіб перетинання кордону, свідчить про незадовільну державну міграційну політику. Результатом цього стала соціальна незахищеність трудових мігрантів на випадок втрати працездатності за різними причинами, низька заробітна плата, робота не по кваліфікації і т. п.

Управляти міграцією — значить підтримувати на визначеному рівні міграційну норму. Наприклад, якщо серед мігрантів переважають чоловіки і спостерігається велика частина молодших груп працездатного віку (від 16 до 30 років), це приводить до фемінізації населення і його постарінню в районах вибуття мігрантів і надзвичайно великої частки молодих чоловіків у районах вселення [1].

В сучасних умовах особливої гостроти набувають проблеми визначення реальних масштабів трудової міграції, налагодження повноцінного інформаційного забезпечення дослідження цього явища, вивчення процесу формування обсягів і напрямків міграційних переміщень, оптимізації міграційних потоків, удосконалення системи заходів щодо соціального захисту мігрантів, прогнозування майбутніх масштабів міграційних переміщень. В таких умовах основна задача дослідження полягає в обґрунтуванні вибору економіко-математичних моделей для забезпечення усього циклу організації робіт із створення системи дослідження міграційних переміщень населення.

Адаптуємо основні поняття і визначення міграціології стосовно до мети обґрунтування укрупненої структури системи управління міграцією населення.

По-перше, структура такої системи управління динамічна, мінлива. Наприклад, для таких країн, як США, Німеччина й інших розвинутих західних держав, міграційні потоки є більш односторонніми.

ними в порівнянні з Україною. Для названих країн основна проблема полягає у фільтрації вхідних міграційних потоків, в той же час для України на даному відрізку часу бажано зберегти баланс вхідних і вихідних потоків.

По-друге, моделі міграційної структури відрізняються від моделей міграційних потоків тим, що в них міграційні потоки взаємопов'язуються і розглядаються одночасно всі разом. Для аналізу та прогнозування розвитку міграційної структури використовуються марківські і балансові моделі, причому марківські моделі використовуються частіше. Перевагою марківських моделей є їх динамічність і здатність відображати ймовірно-статистичні особливості міграційного руху. Необхідною умовою використання балансової моделі є відносна сталість коефіцієнтів міграції, які визначаються по даним статистики за попередні роки, що створює певні труднощі при розрахунках. Через це балансову модель мало використовують у моделюванні міграційних процесів.

У даній роботі під управлінням міграцією розуміється підтримка її на рівні так званої міграційної норми, що представляє собою характеристику структури міграційного потоку [2]. Складові міграційної норми — міграційні міри, що, наприклад, можуть бути представлені у виді формули (1):

$$M_n = O_n + C m_n + B_n + \dots + X_n \quad (1)$$

де O_n — міра мігрантів, розподілених за рівнем освіти;

$C m_n$ — міра мігрантів у розрізі гендерної характеристики;

B_n — вікова міра;

X_n — інші міграційні міри.

Міграційним мірам властиві розмаїтість і, у залежності від мети, переслідуваної на даному етапі дослідження, вони можуть бути проаналізовані в різних аспектах. Ці дві обставини визначають багатокритеріальність задачі встановлення міри міграції. Міра є категорія диференційної міграції, тобто визначення тієї кількості складового міграційного потоку по тим якісним характеристикам (стать, вік, освіта, професія тощо), що актуальні на даному етапі. Як відомо, мобільність різних груп населення — статевовікових, соціальних, професійних, етнічних, не однакова.

Процеси управління на всіх рівнях ієрархії міграційної системи — від окремої людини, до рівня держави, — повинні підлягати єдиній меті — поліпшенню добробуту суспільства. Однак зрозуміло, що вектор цілей має різноманіття компонентів, що варіюють

від прагнення заробити до бажання «подивитися світ», у залежності від безпосередніх характеристик кожного індивідуума.

З вищесказаного випливає, що регулювання міграційних процесів являє собою зворотний зв'язок, тобто, коректування відхилення міграційних потоків від міграційної норми.

Таким чином, застосування лише одного методу, за допомогою якого з бажаною точністю можна було б визначити чисельність і структуру мігрантів в майбутньому практично не існує. Тільки об'єднавши економіко-математичні методи і моделі, можливо отримати досить надійні результати.

Список використаних джерел

1. *Прибиткова І. М.* Основи демографії. — К.: «Арт ЕК», 1997. — 254 с.
2. *Овчиннікова О. Р.* Стохастичне та нечітке моделювання міграційних процесів: [монографія] / О. Р. Овчиннікова. — Хмельницький, ХНУ, 2014. — 252 с. — ISSN 978-966-330-215-7.

Огліх В. В.

к. ф.-м. н., доцент

Ніколаєв Т. Г.

*Дніпропетровський національний університет
імені Олеся Гончара*

МОДЕЛЮВАННЯ ВПЛИВУ ПОВЕДІНКИ КОЛЕКТИВУ НА ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ ЕКОНОМІЧНИМИ СУБ'ЄКТАМИ

Останнім часом Україна переживає складні моменти реформування економіки та суспільного життя, соціального спаду та дезінтеграції суспільства. Вихід з системної кризи можливий лише у випадку, коли зусилля усіх учасників процесу, як влади так і кожного окремого індивідуума спрямовані у одному напрямку. Маємо констатувати, що сьогодні дезорієнтовані та дезінтегровані члени суспільства не завжди роблять раціональний вибір і тому усі теоретичні і практичні напрацювання на яких базуються рекомендації по удосконаленню та реформуванню економіки не лише не дають позитивного ефекту, а й досягають протилежного результату.